

Přílohy, projekty a dokumenty

Dopis T. G. Masaryka zakladatelům Masarykovy akademie práce

(Z ročenky MAP, 1924)

V Praze dne 24. prosince 1919.

Vážení pánové,

přemýšlel jsem o diskusi, kterou jsme nedávno měli o Vaši Akademii Práce. Pořád více si uvědomuji, že *Váš plán zorganizovat všechny pracovní síly celého národa, je pokračováním pansofických tužeb Komenského. Na vědeckém základě má být vybudována nejvyšší výkonnost celého národa a státu; všechna práce má být soustavně vybudována na vědecké teorii*, veliký plán má vést všechny pracující a sjednocovat jejich úsilí v přesný pořádek a harmonii.

Potřeba úsilné práce ve všech oborech nemohla být lépe vyslovena nežli Vaším programem. A neběží ovšem jen o práci, nýbrž o práci uvědomělou, o práci, sloužící velkému cíli mravního přerodu národa. Abych to tak vyjádřil; také čert pracuje a pracuje mnoho a chytře — naše národní práce musí uskutečňovat šlechetné tužby, musí být spravována vznešeným ideálem. Nestačí pracovat z donucení, z hladu — práce, a co více: pracovitost je mravní povinností každého uvědomělého občana československé republiky. Láska k bližnímu, láska k národu, oddanost lidstvu musí být účinnou — kdo nepracuje, kdo vykořisťuje práci jiných, není Čech a Slovák, není člověk.

Vybudování republiky vyžaduje mnohé úsilí okamžité a rychlé; vedle toho je nám však třeba zajišťovat základy, jež mají trvat do daleké budoucnosti. Vaše Akademie usiluje o takové základy.

Cením si vysoce Vašeho úsilí, ale právě proto zdráhám se přijmout nabízené čestné předsednictví; nemohl bych se úkolu věnovat, maje dost své práce národem mně uložené.

Příkládám poukázku na 1 milion korun. Peníze pocházejí z Ameriky, a to od našich amerických pracovníků a dělníků. Jsem přesvědčen, že ti, kdo mne obdařili mým dispozičním fondem, schválí toto mé rozhodnutí, jakože *jsem si jist i tím, že Vaše Akademie Práce mnohému se naučí od pracující Ameriky.*

Zákon
ze dne 29. ledna 1920, čís. 86 Sb. z. a n.
o Masarykově Akademii Práce.

§ 1.

Masarykova Akademie Práce je samostatný a samosprávný ústav vědecký se sídlem v Praze. Jeho úkolem jest organisovati technickou práci k hospodárnému využívání schopností veškerého lidu i přírodního bohatství československého státu k nejvyššímu obecnému prospěchu.

§ 2.

Organisace Masarykovy Akademie Práce bude upravena řádem, který bude vydán nařízením.

Třetinu prvních členů jmenuje vláda.

Předsedu Masarykovy Akademie Práce a jeho náměstky potvrzuje prezident republiky.

Státu náleží dozor k hospodářství Masarykovy Akademie Práce.

§ 3.

Zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení. Provede jej ministerstvo školství a národní osvěty v dohodě s ostatními ministerstvy.

Resoluce.

1. Ministerstvu pošt a telegrafů se ukládá, aby listinám a zásilkám Masarykovy Akademie Práce přiznalo všechny výhody, jichž požívají úřady a ústavy pověřené obstaráváním úkolů veřejné správy.
2. Ministerstvu financí se ukládá, aby podání Masarykovy Akademie Práce na veřejné úřady, vyjma soudní řízení, osvobodilo od povinnosti kolkovací.
3. Vládě se ukládá, aby nařízení podle § 2. vydala do 7. března 1920.

K životnímu jubileu Františka Horáka

Zdeněk Kalhous

V současnosti je nám umožněno žít a pracovat v době, o které jsme do nedávné doby pouze komunikovali se svými přáteli. Dlužno podotknout, že nás v mnohém zaskočila, žít v demokracii, akceptovat pluralitu myšlení, přejít od pedagogiky manipulativní k pedagogice komunikativní není pro mnohé z nás lehké. Nemáme ke škodě věci potom mnohdy ani čas posedět a zavzpomínat s přítelem, který pro mnohé z nás po stránce odbornosti, ale i přátelství mnoho znamenal a znamená. Vzpomeňme například, že byl

mimo jiné i organizátorem pravidelných společných aspirantských seminářů v oboru pedagogika pro UP Olomouc a UK Praha, kterými prošlo 26 aspirantů. Kolega, o kterém je řeč, se právě v letošním roce dožívá 60 let. Tím kolegou je nám všem dobře známý pan docent PhDr. František Horák, CSc. (narodil se 8. ledna 1933 v Nepoměřicích, okr. Kutná Hora).

Projděme ve stručnosti jeho bohatou, ale nelehkou učitelskou dráhu, jeho odbornou a vědeckou práci v oboru pedagogika. Okolnostmi v padesátých letech donucen začal po maturitě učit na národní škole v pohraničí. Postupně si doplnil kvalifikaci pro národní školu (1956) a druhý stupeň základní školy v aprobaci matematika — fyzika (1959). Vyučoval těmto předmětům na základní škole v Jablonném v Podještědí a od samého začátku pocítoval potřebu hlubšího studia pedagogiky a psychologie. Zprvu se omezil na samostudium, později se rozhodl pro studium systematické. Začal pracovat jako odborný poradce okresního školního inspektora a metodik OPS, zpracoval několik desítek metodických materiálů, z nichž mnohé našly celostátní uplatnění.

V letech 1963–69 vystudoval dálkově obor pedagogika a psychologie na FF UK v Praze, patřil k nejlepším studentům a jeho diplomová práce Problémové vyučování fyzice na základní škole byla uznána jako práce rigorózní. V dubnu 1970 pak práci obhájil, vykonal rigorózní zkoušku a získal titul PhDr.

Mezi tím již v roce 1968 nastoupil jako vedoucí kabinetu KPÚ v Ústí n./L. a začal zde rozvíjet systém výchovného poradenství, zakládal krajskou pedagogicko-psychologickou poradnu, publikoval řadu dodnes aktuálních metodických materiálů a zorganizoval neobvyklou formu dalšího vzdělávání v podobě úspěšného korespondenčního kurzu pro učitele pedagogiky a psychologie na středních školách v kraji.

V roce 1969 využívá vypsání konkurzu PdF UP v Olomouci na místo odborného asistenta pro katedru pedagogiky, naskýtá se mu zde příležitost zúročit svých 17 let úspěšné praxe ve školství. Zde především pracoval v oboru didaktika, od samého začátku tvořil systém učebních textů a doplňující studijní literatury k didaktice zákl. školy, střední školy i vysoké školy a k metodologii pedagogiky, přednášel učitelům postgraduálního studia i v dalším vzdělávání a vždy se mu dařilo uchovat objektivně kritický a současně konstruktivní pohled na současnou školu i pedagogickou teorii.

Výzkumně se zabýval diagnostikou práce učitele, učebním výkonem, učebními úlohami, výukovými cíli, teorií učebnic, koncepcemi vyučování problémového, skupinového, programového a rozvíjejícího. V poslední době se věnuje filozofii výchovy a vzdělávání. Zabývá se aktuálními otázkami

identity a transcence v pedagogice a otázkami alternativnosti a pluralismu pedagog. teorie i praxe.

K stěžejním pracím doc. Horáka patří stále citované a používané tituly:

K některým problémům modernizace vyučování I. (1971) a II. (1972) — ve spoluautorství s J. Hoškem.

Kapitoly z didaktiky základní školy (1976, 1978).

Metodologie pedagogiky (1983, 1986) — ve spoluautorství s M. Chráskou. Vysokoškolská didaktika (1984, 1985).

Didaktika základní a střední školy (1985, 1990) — ve spoluautorství a jako vedoucí autorského týmu.

Skupinové vyučování na základní a střední škole (SPN 1985) — ve spoluautorství s E. Mechlovou.

Úvod do metodologie pedagogického výzkumu (1989) — spoluautorství s M. Chráskou.

Aktivizující didaktické metody (1991).

Identita a transcence v pedagogice (1991).

Alternativnost a pluralismus v pedagogice (1991).

Celkem publikoval 2 knižní tituly, 20 titulů skript, více jak 50 odborných statí a článků (z toho 11 zásadní povahy), 3 výzkumné studie a 4 zásadní recenze.

Příteli a kamaráde, přejeme Ti neformálně, byť se zpožděním, u příležitosti tohoto významného životního jubilea hodně zdraví, tvůrčí energie a necht' Tě neopouští Tvoje vzácná schopnost naslouchat druhým a pokud potřebují kolegiálně jim poradit.

1

Medailon Libora Pechy

Drahomíra Holoušová

V roce 1991 odešel po 33 letech působení na vysoké škole ve svých 65 letech do zasluženého důchodu uznávaný znalec života a díla A.S. Makarenka, doc. PhDr. Libor Pecha, CSc.

Narodil se 11.dubna 1926 v Brně v rodině státního úředníka. Sám sebe charakterizuje jako „olomouckého brňáka“, protože ve svém pracovním životě přibližně 15 let přejížděl mezi Brnem a Olomoucí, než roku 1975 zakotvil v Olomouci natrvalo. Zde, na katedře pedagogiky filozofické fakulty Univerzity Palackého, se po jejím rozdělení na katedru výchovy a vzdělávání dospělých a katedru pedagogiky stal vedoucím druhé z nich (od 1. ledna 1980). Po sloučení všech kateder pedagogiky na Univerzitě Palackého v roce 1990 přišel na katedru pedagogiky s celouniverzitní působností na

pedagogické fakultě Univerzity Palackého, kde setrval až do svého odchodu do důchodu.

Libor Pecha za své učitele v oboru pedagogika považuje Otakara Chlupa, u něhož psal a obhajoval doktorskou disertaci v roce 1952, Jana Vaňka, který byl jeho vysokoškolským učitelem a později vedoucím katedry a Františka Holešovského, ředitele brněnské pobočky Výzkumného ústavu pedagogického, který překládal díla A.S. Makarenka a pro své spolupracovníky dovedl vytvářet tvůrčí a svobodomyšlné prostředí.

Tématem státní práce a později doktorské disertace L. Pechy byla pedagogická osobnost Lva Nikolajeviče Tolstého bezpochyby i z toho důvodu, že to byla osobnost tvůrčí, nespoutaná, vymykající se jakýmkoliv šablonám a metodikaření. K ní se opět po letech vrátil komentovaným výběrem: L.N. Tolstoj a jeho pedagogický odkaz (Praha, SPN 1982, 208 s.).

Prvním odrazovým můstkem k vědeckovýzkumné práci a podnětem pro pozdější rozsáhlou publikační činnost se L. Pechovi stalo oddělení organizací mládeže Výzkumného ústavu pedagogického v Brně, kde mohl dobře zúročit nejen svou učitelskou zkušenost, ale i své dlouhodobé působení v Junáku, v Lize československých woodkrafterů a na ně pak pod tlakem doby navazující praxi v pionýrské organizaci.

Jeho cesta k Makarenkovi tak byla naprosto přirozená a logická. Pracovní náplň obou byla velmi podobná. L. Pecha byl stejně jako A.S. Makarenko svou praktickou činností zaměřen na pedagogiku volnočasovou, mimoškolní a kolektivní a stejně jako on se nechtěl smířit s netvůrčí zbyrokratizovanou formou výchovy, ve které má školní úspěšnost a konformismus přednost před rozvojem originální lidské osobnosti. Nesmíme přitom zapomínat, že Makarenko žil v opozici proti sovětské pedagogice své doby a za svého života nedošel uznání. Až po smrti se stal populární osobností sovětské pedagogiky, často však na úkor hlubokého pochopení jeho odkazu a ke škodě celému jeho dílu.

Po první návštěvě (pětiměsíční stáži) tehdejšího Sovětského svazu na podzim roku 1964 se L. Pecha zaměřil na rekonstrukci reálné podoby Makarenkova výchovného systému, jednak pomocí studia publikovaných prací a archívních materiálů, jednak výzkumnými rozhovory s Makarenkovými odchovanci i spolupracovníky, kteří v této době byli ještě naživu.

Tímto způsobem rekonstruovaná podoba Makarenkova systému kolektivní výchovy, která se neuspokojila jen s tím, jak ji Makarenko ve svých spisech sám popsal a jak ji doposud podávali všichni autoři, se pak stala základem Pechovy později publikované habilitační práce Makarenko a současná kolektivní výchova (Praha, SPN 1968, 185 s.). Jde o srovnávání tří kolektivů — Makarenkových v kolonii Gorkého a pak v komunitě Dzeržinské-

ho, Ivana Šráčka v brněnském pionýrském domě (Zeměpisná společnost Po cestách vlasti) a Pechova Turistického kroužku Tábor, který byl vedený jako přirozený experiment zpočátku ještě v rámci práce ve Výzkumném ústavu pedagogickém.

Z tohoto srovnání, vykazujícího mnoho shodných prvků v metodickém vedení i při velké odlišnosti podmínek časových, místních, programových i v povaze osobnosti hlavního vedoucího, vyvodil pak L. Pecha v kapitole Závěry a problémy určité obecně platné zákonitosti použitelné v širším měřítku i mimo kolektivistickou, tím spíše pak sovětskou či komunistickou společnost. Tímto zjištěním se L. Pecha vzácně shoduje s autorkou doktorské disertace A.S. Makarenko's general educational society (Loyola University of Chicago, 431 s.) Rozou Edwards, která byla obhájena v Chicagu roku 1991.

Publikace Makarenko a současná kolektivní výchova je psána živě a názorně, s mnoha konkrétními příklady výchovného působení, takže i praktik si ji přečte se zaujetím. Tuto práci předložil L. Pecha již roku 1970, po dosažení kandidatury věd, jako habilitační spis na Karlově univerzitě v Praze, ale k její obhajobě došlo až po deseti letech, roku 1980.

Druhou stěžejní prací L. Pechy, která se rovněž svou koncepcí metodického řešení vědeckého úkolu vymyká zavedeným zvyklostem a snad právě proto doposud nenalezla náležitý ohlas, je analytická studie na pomezí psychologie osobnosti, obecné teorie výchovy a dějin pedagogiky: Biografické činitele formování tvořivé pedagogické osobnosti (s použitím analýzy osobnosti A.S. Makarenka), (Praha, SPN 1985, 150 s.). Práce na základě rozborů Makarenkovy biografie ukazuje složitou syntézu vlivů, které utvářely jeho neopakovatelnou, neobvyklými podněty bohatou pedagogickou osobnost. Je to analýza funkcionálních výzkumných vlivů, které se vepsaly do růstu pedagoga. L. Pecha zde nejen využívá archívních pramenů a literárně doposud nezachycených výpovědí pamětníků i kriticky zaměřených západoevropských monografií, ale otevírá i otázky v době napsání práce tabuizované. Z použitých pramenů, do té doby u nás neznámých a v tehdejší Sovětské svazu přímo zapovězených, je možno uvést například vzpomínky Makarenkova mladšího bratra Vitalije. Osobnost Vitalije, emigranta žijícího ve Francii, byla pro všechny sovětské autory dokonalým tabu a a teprve L. Pechovi se podařilo její existenci odhalit a dopomoci k tomu, že byl Vitalij pracovníky Makarenko-Referátu v Marburgu vyhledán a přiměn k sepsání paměti o bratrovi (In: Makarenko: Materialien III. Marburg, VVG 1973, s. 157–222).

Doposud poslední knižní publikací L. Pechy je komentovaný výbor z díla A.S. Makarenko pedagog, spisovatel, člověk. (Praha, SPN 1988, 309 s.) Au-

tor se zde pokouší představit A.S. Makarenka v celostním obraze, v němž dominují dva navzájem se umocňující rozměry — pedagogický a spisovatel-
ský.

L. Pecha se kromě své publikační činnosti zúčastnil jako známý československý makarenkolog řady zahraničních vědeckých konferencí a přednášek na vysokých školách (Vloho, Bochum, Münster, Marburg a další), při kterých přednášel o pedagogickém odkazu A.S. Makarenka.

Jako vysokoškolský učitel přednášel L. Pecha pedagogické disciplíny, především však teorii výchovy a obecnou pedagogiku. Z těchto oborů také publikoval celou řadu učebních textů.

Je příznačné, že ocenění celoživotního Pechova díla přišlo nejdříve ze zahraničí. Mezi nejvýznamnější patří slova L. Gordina, který píše: „Velkou hodnotu pro odborníky a nespornou zajímavost pro laického čtenáře představuje kniha napsaná dobře známých československým makarenkovským expertem Liborem Pechou, nazvaná Biografické činitele formování tvořivé pedagogické osobnosti. . .“

Ani po svém odchodu do důchodu neztratil L. Pecha kontakt s katedrou pedagogiky, a s Českou pedagogickou společností. Zůstal až do roku 1992 ve funkci předsedy její olomoucké pobočky a zároveň byl členem hlavního výboru České pedagogické společnosti. Smysl skončení aktivní učitelské působnosti vidí v uvolnění si rukou pro soustředěnější aktivitu publikační. Ze všech jeho spisovatelských projektů stojí na prvním místě životopis A. S. Makarenka, k němuž již více jak tři desetiletí sbírá materiál. Pokud se mu jeho záměr podaří, bude vytvořena první úplná a pravdivá biografie, jíž by si A. S. Makarenko, od jehož smrti uplynulo již více než 53 let, vskutku zasloužil.

Knižní publikace L. Pechy

Organizace práce v družinách mládeže. Ved. kol. autorů N. Černý. 1. vyd. Praha, SPN 1957, s. 129–131.

K práci v pionýrských družinách. Ved. kol. autorů Z. Brodská. 1. vyd. Praha, SPN 1958, s. 19–31, 72–89, 123–149.

Hry a zábavy dětí v DM a DD. Odp. red. M. Hanušová. 1. vyd. Praha, SPN 1960, s. 64–116.

Makarenko a současná kolektivní výchova. Praha, SPN 1968. 216 s.

A. S. Makarenko — ze života a díla revolucionáře v pedagogice. Praha, SPN 1975. 180 s.

L. N. Tolstoj a jeho pedagogický odkaz. Praha, SPN 1988. 309 s.

Biografické činitele formování tvořivé pedagogické osobnosti. Praha, SPN 1985. 150 s.

A. S. Makarenko — pedagog, spisovatel, člověk. Praha, SPN 1988. 309 s.

Poznámky:

Anton Makarenko Selected Pedagogical Works. Moskva, Progress Publishers 1990, s. 6.

Singule F.: Současné pedagogické směry a jejich psychologické souvislosti

(SPN, Praha 1992, 54 stran)

Obsahem spisku, jak v úvodu autor svou práci nazývá, je soubor informací, které byly zájemcům dosud předkládány pouze jednotlivě a neuceleně v časopisech nebo prostřednictvím denního a odborného tisku. Nyní máme možnost seznámit se souborně a v historickém a mezinárodním kontextu se zajímavým oddílem pedagogického dění, které má velký význam pro naše současné transformační a reformní snahy ve výchově a vzdělávání.

Čtyřiapadesát stran spisu je rozděleno do tří oddílů.

Nejobsáhlejší první oddíl je členěn jednak historicky a časově, jednak obsahově. Bude mít největší význam pro ty čtenáře, kteří se až dosud v jednotlivých zmínkách, člancích, zprávách a sděleních snažili doplnit si znalosti o světovém významu hnutí nové výchovy a jeho konkrétních projevech v pedagogických systémech M. Montessoriové, R. Steinera, P. Petersena, C. Freinta a progresivní výchově. Šedesátá léta dvacátého století jsou pojednána jako mezník ve vývoji pedagogického myšlení v západní Evropě, odkud se rychle rozšířilo i do severních států v Americe. Od hlavních znaků jednotlivých hnutí tohoto období (hnutí za antiautoritativní výchovu, za odškolení, svobodné školy, antipedagogika a alternativní školy tak, jak jsou chápány v západním světě) se autor dostává až k praktickému vyústění reformních, antropocentrických a humanistických snah ve světovém boji za dětská práva — Ombudwork for Children. Nejen tato pasáž přinutí čtenáře srovnávat teoretická východiska se skutečným životem a uvažovat o starém a nově nabízeném paradigmatu výchovy.

Ve druhé kapitole jsou uvedeny pedagogické systémy ovlivněné psychoanalýzou a třetí oddíl pojednává o jedné z nejmladších disciplin společenských věd, o skupinové dynamice.

Důležitým rysem spisu je nejen utřídění množství informací a souvislostí, ale i jeho objektivita v uvádění historických skutečností. Autor hovoří např. o vlivu totalitních režimů (nejen fašistických ale i komunistických) na vývoj pedagogického myšlení, zmiňuje se mimo jiné o významu Makarenka, na něhož jsme v poslední době „zapomněli“, uvádí mnohé zjednodušeně podávané informace na pravou míru a pomáhá tak orientovat se v problematice u nás dosud málo publikované i přesto, že její vývoj i současný stav je častým předmětem diskusí v západních zemích.

Přečtení této užitečné knížky může vyvolat ve čtenáři ambivalentní pocit — radost z toho, že vyšla a lítost, že autor již nemůže napsat další.

Vladimír Spousta: Základní výchovné činnosti třídního učitele

Masarykova univerzita, Brno 1993 (80 s.) autorská anotace

Právě vydaný učební text koncentruje pozornost na ty oblasti výchovné práce třídního učitele, které byly v období totality komunistickými dogmatiky nejvíce zprofanovány.

V kapitola „Kolektivní výchova v období komunistické monopolizace pedagogiky“ autor ukazuje, v čem spočívá nebezpečí bezduchého a mechanického přejímání Makarenkova pojetí, jež dovedlo ideologizující pedagogy k formování šedé masy, ztrátě identity individua a nadprodukcí průměrnosti. Současně však dává čtenáři jasně najevo, že v demokratické společnosti nemíníme odmítat vše, čím A. S. Makarenko přispěl k teorii kolektivní výchovy, že však budeme akceptovat humanismus, demokratické principy a zájmy individua.

Text se opírá o rozsáhlou odbornou literaturu a mnohaleté autorovy zkušenosti, přičemž zdůrazňuje nutnost přehodnocení překonaných názorů na sledovanou oblast učitelovy činnosti. Při zachování teoretického přístupu respektuje i potřeby a požadavky výchovné praxe. Rozvržen je ve 13 kapitol. Většina z nich soustřeďuje zájem čtenáře na dva problémové okruhy, které ve výchovné práci třídního učitele spolu úzce souvisejí a na sebe navazují: na výchovu žákovského kolektivu a výchovnou kooperaci třídního učitele s rodinou. Problematika je zpracována jako otevřený systém a spolehlivé teoretické východisko umožňující její další tvořivé promýšlení a rozvíjení. Autor veden snahou zvýraznit dovednostní hledisko vybral text řadou přehledně zpracovaných a ve výchovné praxi využitelných souborů (např. hodnocení osobního vlivu učitele na žáky, témata přednášek pro rodiče nebo soupis nejfrekventovanějších nesprávných výchovných postupů rodičů při výchově dětí) a zařadil do něho příklady, cvičení a problémové situace, jimiž vyzbrojuje čtenáře pro praktickou výchovnou práci ve třídě. Studentům vychází vstřícně tím, že základní teoretické otázky zpracoval i ve schématech a tabulovaných přehledech (např. sociogram, společenské útvary či etapy vývoje kolektivu).

I když je text určen především studentům učitelství na pedagogických, přírodovědných a filozofických fakultách, může usnadnit orientaci v problematice výchovy žákovského kolektivu i začínajícím učitelům pracujícím v nových podmínkách neoktrojovaného systému českého školství a podnítit je k hledání efektivnějších cest.

Redakční rada Spisů FF MU nabízí

publikaci ZDENKY VESELÉ Vývoj české školy a učitelského vzdělání, která právě vyšla v edici *Spisů filozofické fakulty MU*.

Knihla se zabývá vývojem základního a středního školství, a rovněž problémy vzdělávání učitelů pro uvedené dva typy škol, a to od tereziánských reforem do konce roku 1945. Sleduje základní tendence v tomto vývoji, zejména tendenci jednotné školy, která nabyla na intenzitě v období mezi dvěma světovými válkami při hledání moderního modelu československého školství. V této souvislosti uvádí jednak některé teoretické koncepce (Josefa

Úlehly, Václava Příhody), jednak praktické pokusy z nich vycházející, tj. pokusnou zlínskou školu, která v tomto období byla konkrétním výrazem uvedených snah a která může být podnětem pro vnitřní změny v našem školství i dnes. Kniha vychází v době, v níž znovu usilujeme o zkvalitnění našeho školského systému a hledáme alternativy ve vzdělání, a pro toto naše hledání má uvedená publikace nezanedbatelnou hodnotu. Naší nové škole je zapotřebí nejen podnětů ze zahraničí, ale je také zapotřebí podnětů z naší minulosti, na niž můžeme v mnoha směrech navazovat.

Nová edice — Dědictví Komenského

AMOSIUM SERVIS

vydavatelství neperiodických publikací

pošt. přihrádka 17, 700 44 Ostrava 44

Tel.: (069) 352683

V listopadu 1992 sjezd České pedagogické společnosti schválil obnovu edice Dědictví Komenského a realizaci prostřednictvím vydavatelství Amosium servis, Ostrava. Za kvalitu publikací v této edici odpovídá vydavatelská rada Amosia a ediční rada České pedagogické společnosti.

V edici Dědictví Komenského připravujeme:

Krejčí, J.: **O češtví a evropanství (1. díl)** Obj. č. 501
(O českém národním charakteru)

Autor, vědecký pracovník univerzity v Osnabrückeru, sleduje v knize otázku české národní povahy, její charakteristiky i kritiky dochované v dobových manifestech, úvahách a diskusích od epochy národního obrození až do současnosti. Pracuje s myšlenkovým odkazem celé galerie našich vůdčích osobností. Dílo je aktuální z hlediska současného dění a žádoucího prospektivního postoje národa. Je cenným příspěvkem k národní filozofii a výchově. (2. díl autor dokončuje.) Brož. asi 184 s. Vyjde v říjnu 1993. Cena asi 64 Kč.

Krejčí, J.: **O češtví a evropanství (1. díl)** Obj. č. 502
Vyjde začátkem roku 1994.

Kučerová, S.: **Člověk — hodnoty — výchova** Obj. č. 503
(Studie o cestě za pravými hodnotami)

Kniha pojednává o podstatě nejdůležitějších otázek dneška. Jací jsme a jací bychom měli být v situaci nových nadějí a rizik? Které hodnoty vy-

brat z kulturního dědictví lidstva, abychom žili v souladu s lidmi i věcmi, přírodou i kulturou, svobodně a odpovědně? Jak vychovávat děti k životu plnému a pravému, v pravdě a kráse? Kniha shrnuje výsledky kritického studia obsáhlé kulturně historické zkušenosti lidstva, přístupnou formou a s angažovaným zaujetím vede čtenáře k porozumění palčivým otázkám dneška a umožňuje mu vytvořit si nadhledem vlastní zdůvodněný postoj. Brož. asi 210 s., A5. Vyjde začátkem roku 1994. Cena asi 69 Kč.

Nejen pro milovníky latiny

Tomáš Hála

je určen časopis **Echo Latina**¹⁷. Jeho první číslo vyšlo někdy v roce 1990 z iniciativy tehdejších studentů filozofické fakulty v Brně. Ohlasy a zájem o první číslo tohoto časopisu ukázaly nejen nadšení a odbornou úroveň tvůrců, ale také dobrý počín pro zpestření výuky latiny na školách, neboť dosud chyběl na trhu právě takový titul, který by populární formou přibližoval latinský jazyk, latinskou kulturu a umění a také dějiny.

Po kratší odmlce spatřilo světlo světa další číslo. Vychází ve větším formátu, s nesrovnatelně lepší vnitřní úpravou (než v číslech předešlých), v rozsahu 36 stran. Je označeno jako MCMXCIII/1, a jedná se vlastně o „nulté“, úvodní číslo obnovené řady.

Obsah čísla, které mám před sebou, je rozdělen do 11 částí: *Salutatio*, *Medievalistika*, *Literatura*, *Epigrafika*, *Lingvistika*, *Malá zastavení v běhu času*, *Jazykové spekulum Echa*, *Stoa literátů*, *Lingua latina viva*, *Latinitas iocosa*, *Acta diurna*.

Číslo je uvedeno hymnou Palackého univerzity v Olomouci „*Vivat Alma Mater*“, neboť právě díky pochopení (a také finanční podpoře) této univerzity může časopis *Echo Latina* dále vycházet.

Možná jste nabyli dojmu, že v tomto titulu budou především latinsky psané příspěvky. Není třeba se obávat. Latinské příspěvky pochopitelně jsou zařazeny, stejně jako latinské citáty, či pasáže, ale většina textu je psána česky.

Volba kapitol i jednotlivých příspěvků naznačuje, že tento časopis by se mohl stát také užitečnou pomůckou pro učitele latiny, historie a příbuzných disciplín, neboť podává zajímavé věcné informace o různých tématech —

¹⁷Časopis vydává Filozofická fakulta Palackého univerzity v Olomouci ve spolupráci s brněnským nakladatelstvím KONVOJ. Objednat si jej lze na adrese Box 112, 621 00 Brno.

např. v příspěvku Adolfa Provozníka *Diversae litterae de nostris regionibus* ... získáme přehled o pramenech, které zachycují naše nejstarší dějiny, příspěvek Co je to ALFA? podává informace o Asociaci učitelů klasických jazyků apod.

Článek Vladimíra Slunečka *Maloasijské Frýgové a jejich jazyk ve světle nejnovějšího výzkumu* se trochu vymyká populárnímu duchu časopisu — je podstatně rozsáhlejší než všechny ostatní příspěvky. Je však napsán poutavě, přispívá k tomu i velmi vhodné členění textu do kapitol a také obrázky, takže se domnívám, že si jej se zájmem přečte každý čtenář.

Věřím, že tento časopis si najde řadu příznivců, a to nejen z řad studentů a učitelů, ale také široké veřejnosti.

Táborové hry

Tomáš Hála

Dětské tábory bývají obvykle dlouho očekávaným vyvrcholením celoroční činnosti dětských zájmových oddílů. Vedoucí, kteří tyto tábory připravují, si kladou nelehkou otázku „Co hrát?“, což vlastně znamená, jak tábor motivovat, aby byl přitažlivý a nezapomenutelný pro děti, které se ho zúčastní.

Jednou z odpovědí na naznačenou otázku může být edice *Táborové hry* brněnského vydavatelství Mravenec. V edici dosud vyšly dva svazky, které obsahují čtyři táborové hry:¹⁸

1.
 - Výstup na Eiger
 - Příchod Slovanů na Moravu a do Čech
 - Ve jménu krále
2. Přemyslovci¹⁹

Hra *Výstup na Eiger* je zimní etapovou hrou družin. Motivací je zimní horolezecký prvovýstup československého družstva na alpskou horu Eiger. Výchovným cílem této hry je jednak ověřit praktickou i teoretickou znalost zimní turistiky a lyžování, a jednak prohloubit samostatnost účastníků zimního tábora.

Hra je určena pro děti staršího školního věku (10–14 let). Zimní tábory obvykle trvají 8 dnů (včetně příjezdu a odjezdu), a proto je hra rozdělena

¹⁸Další svazky, které se zabývají táborovými hrami, se připravují

¹⁹Oba uvedené svazky lze objednat na adrese Box 112, 621 00 Brno

do sedmi jednodenních úseků — etap. každá etapa se skládá z různých závodů a disciplín a obsahuje podrobný rozpis soutěží, jejich pravidel, způsobu hodnocení atd.

Velká pozornost je věnována samozřejmě celkovému hodnocení — bodování družin.

Hra *Příchod Slovanů na Moravu a do Čech* je určena pro letní putovní tábor. Motivací je příchod Slovanů na naše území. Hra nepředpokládá žádné zvláštní pomůcky, neboť na putovních táborech je obtížné přepravovat větší množství takového materiálu. Základním pomůckou je zde dobový oděv, který si každý z účastníků zhotoví a používá jej po celý tábor.

Hra *Ve jménu krále* spadá časově do období vlády krále Karla IV. Je určena pro děti středního a staršího školního věku. Je určena pro stálé tábory.

U těchto dvou táborových her čtenář najde řadu nápadů, námětů, soutěží a závodů s pravidly, popis pomůcek apod. U hry *Ve jménu krále* jsou k dispozici též dva scénáře k malým divadelním hrám, které jsou součástí výchovného programu táborové hry.

Poslední hrou, o které bych se chtěl zmínit, je táborová hra *Přemyslovci*. Tento titul byl vydán v listopadu 1993. Hra nás zavádí do doby Václava II., tedy do období raného středověku.

Celá hra je velmi podrobně popsána na 76 stranách. Po úvodní části, která obsahuje motivaci, bodování, seznam pomůcek atd. následují rozpisy programu na jednotlivé dny třítydenního tábora. Každá kapitola (po dnech) obsahuje popis motivovaných etap, popis soutěží, jejich pravidla, poznámky k bodování apod.

Velmi přínosným prvkem je nakladatelova nabídka diplomů, denních rozkazů, glejtů a táborových pohlednic, které se dají s úspěchem využít pro přípravu i vlastní provedení hry.

Autoři her jsou všichni dlouhodobí vedoucí dětských zájmových oddílů, tyto hry nesčetněkrát hráli na svých táborech, a vše, co v nich je uvedeno nebo doporučeno, mají vyzkoušeno ze své praxe. Domnívám se proto, že by tento titul neměl chybět v knihovničce každého vedoucího dětského oddílu nebo učitele či výchovného pracovníka školy, kteří se zabývají mimoškolní činností dětí.